

jo zadržala. Na srečo je bila vpeta v nekaj klinov, ki so zmanjšali silo. Mislim, da je od tistega trenutka povsem zaupala v moje varovanje.

Kratke sekunde, ki so se vlekle celo večnost, so minile, ko se je oglasila, da je vse v redu in da ji je samo spodrsnilo v plošči, imenovani »Propeler«. Kasneje mi je povedala, da je bila tam nekoč palica, da si si z njo pomagal vdeti lestvico v klin, ki je bil izredno daleč. - Ponovno je poskusila in prosto preplezala težavno mesto.

V treh urah sva bili čez steno. Krepko mi je stisnila roko in čez obraz se ji je razlezel širok, vesel nasmeh. Oči so bile polne neskaljene sreče in zadovoljstva. Kako ponosni sva bili! Malo sva se sončili in nato sestopili po delno zasneženi poti čez Gamsov skret.

Ker je bila zgodnja ura in naju je plezanje povsem prevzelo, sva se odločili preplezati še spominsko smer Šolar-Zajc. Ker je smer previnska, skoraj nisva opazili, da je začelo pršeti. Na gredini naju je ujelo pravo neurje s sodro. Kot bi nama vreme želelo povedati, da sva hoteli preveč! Je bilo to svarilo pred neznano silo, ki te žene naprej, vse višje, v vse večje težave, ki da smisel tvojemu življenju? - Hiteli sva ponovno po Virensovi smeri, tokrat povsem spremenjeni, proti robu stene. Sodra, strupen veter, mraz, mokrota vsepovsod. Popolnoma premraženi in premočeni sva dosegli rob stene.

V Kamniški Bistrici so naju čakali prijatelji in naju proglasili za »grebe«: čisto prav da je, da naju malo namoči, če nama ena smer na dan ni zadosti. A kaj, ko sva tako uživali v plezanju!

Marica je menda vedela, da mora izkoristiti vsak trenutek za plezanje, ki ji je pomenilo zelo veliko v življenju. Ni bila pripravljena ves dan poležavati na travah pod steno, če je bilo okoli še toliko lepih smeri, ki jih še ni preplezala.

Med mogočnimi vrhovi

RUDOLF TRAVINIČ

*Ko utrujen hodim
po ulicah in trgih
kot del človeškega mravljišča
se počutim majhen
od zunaj in od znotraj.*

*Ko utrujen hodim
med mogočnimi vrhovi
kot del brezkončne narave
se počutim majhen od zunaj
in tako velik
od znotraj.*

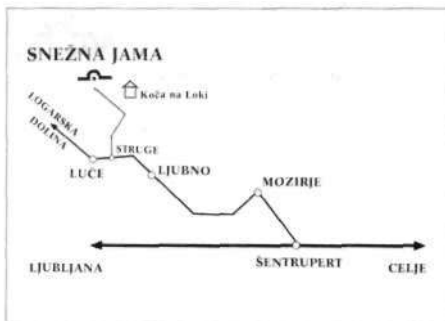
NAJVIŠJA SLOVENSKA TURISTIČNA JAMA

KRAŠKA LEPOTICA SNEŽNA JAMA

SILVO RAMŠAK

Sedimo in jemo. Naša sedišča so kamnita in trda. Prav takšni sta tudi miza in okolica, kjer smo. Pa kljub temu je v tem nekaj čarobno lepega. Jemo suho hrano, pijemo vroč čaj in se pogovarjamo. Roke, ki držijo hrano, so izsušene, razpokane in umazane od zemlje. Smo skoraj 80 metrov pod zemljo, 600 metrov oddaljeni od vhoda v največjo in najlepšo jamo na Štajerskem, smo v čudoviti Snežni jami na Raduhi.

V mislih se vračam na leto 1981, ko smo člani Jamarskega kluba »Črni galeb« iz Prebolda v avgustu raziskovali pobočje Raduhe. Na raziskovalnem taboru smo starejši jamarji skupaj s svojimi varovanci - člani jamarskega krožka

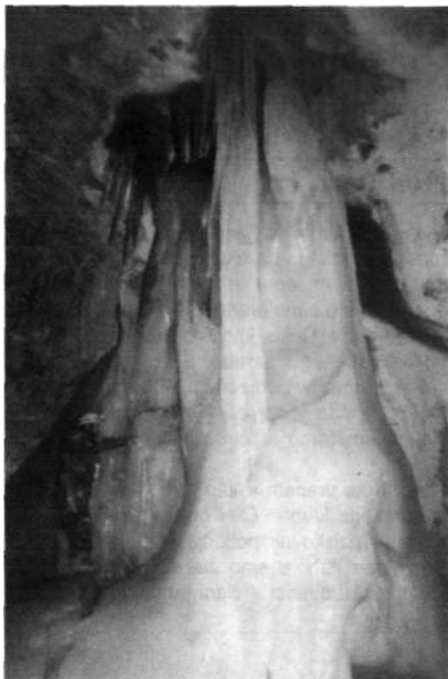

iz osnovne šole Prebold našli šest novih jamskih objektov - pet brezen in to jamo.

Po prvem bežnem ogledu smo pričakovali, da nas bo vodila globoko pod površje, mogoče celo do našega novega globinskega rekorda (globlje od 470 metrov). Tega nam ni omogočila, dala pa nam je mnogo več. Že pri drugem obisku nas je presenetila s svojo velikostjo. Ponudila nam je svoje tisočletja skrivane lepote in skrivnosti, ki jih pred nami še nihče ni videl.

Čudovito je bilo napredovanje v temo, ko sva s kolegom upala, da jame ne bo prehitro konec, ko sva si po eni uri prodiranja podzvestno že kar želela, da bi je le bilo konec in ko jo je bilo, sva bila žalostna, ker nisva mogla dalje. Čudovit je bil mešan občutek pričakovanja, upanja, presenečenja in strahu pred velikanskimi prostori, ki jih najine karbidovke niso mogle osvetliti do te mere, da bi nama bilo prijetno.

Čudovita je bila sreča, ki sva jo doživljala ob zavesti, da smo si preboldski jamarji takšno jamo želeli že vsa dotedanja leta našega delovanja, in da sva bila prva, ki sva to srečo

Ledena dvorana v Snežni jami na Raduhi

uživala in jo posredovala kolegom, utrujena po naporni vrnitvi iz jame.

Naj jo opišem še vam - a le jamo, ker sreče ne morem.

NA GLADINI LEDENEGA JEZERA

V velikanski vdornici-koliševki, veliki 60 krat 20 metrov, ki je globoka do 20 metrov, se skriva majhen vhod. Pred njim je precej snega že davno minulih zim. Nizek rov nas vodi po strmem ledenem pobočju 30 metrov globoko. Naj vas ne bo strah: z vravno zavoro se varno spuščamo globlje. Na desni strani lahko vidimo dva metra visok leden kapnik, ki se počasi tali. Pod njim je malo nižje leden slap; v pomladnih mesecih ga oblikuje toplejša voda s površja, ki ne utegne zmrzniti, ker prej odteče.

Če od tod želite dalje, morate leči na led. Malo boste mokri, če nimate nepropustnega kombinizone. Kot po toboganu se pripeljete naravnost v jezero. Pa brez strahu, to je ledeno jezero in led je več metrov debel! Naj vas ne bo strah, nasprotna stena ledene dvorane je 50 metrov oddaljena od nas, strop pa je 12 metrov nad nami. Ko boste na jezerski površini, si oglejte tudi velik leden kapnik. Ali vidite različno zelene plasti ledu? Po njih bi lahko približno določili starost kapnika. Če se drsate, izvolite! Leden jezero je dovolj veliko (35 krat 15 metrov) in gladko. Malce vam je neprijetno, ker je temno? Tudi meni je bilo spočetka.

Pa pojdemo naprej. Pazite! Kamenje in razpadla siga se premikata pod vašo težo. Ste opazili kamenček, ki ga kaplje vode vrtijo, da se brusi v jamici v kamnu? To je jamski biser.

In sedaj hodite po ogromnem podrtem kapniku, ki ga je kdo ve kdaj podrl potres. Tudi nekaj kapnikov, visokih več metrov, lahko vidite. Toda ti so že mrtvi in ne rastejo več. Tisti 20 metrov visok steber pa še raste.

Ste že pripravljeni na lepote, ki sledijo? Bližamo se namreč čudoviti zimski pokrajini - zasneženemu gozdu. Ne, smuči ali sani ne potrebujete! Ni snega, so le kapniki, ki nas spominjajo na zasnežene smreke. Vem, navadili ste se na 30 in več metrov široke rove in se počutite tu, kjer je rov le dva metra širok, utesnjene. Naglejte se stebrov, stalaktitov, stalagmitov in zaves, a glejte tudi pod noge, da vas ne zapeljem v blato!

Le še ta 30 metrov dolg vzpon in v naši jedilnici se boste lahko odpočili po enoinpolurnem sprehodu pod zemljo. Pozabili ste na čas? Da, tam čas drugače teče.

SREČANJE Z MEDVEDKO

Sedite na naše kamnite stole, najejte se in popijte vroč čaj, ki vas poživl! Malo vam bo hladno, ker boste mirovali. Prehodili smo že 600 metrov jame in vhod vanjo je skoraj 80 metrov višje od nas. Nad nami pa je lahko še več kot toliko zemlje - ali pa tudi ne, kdo bi vedel...

Pripravite se na nove lepote, ki vas čakajo in zanemarite svojo domišljijo, ki ne premore vsega tistega, kar lahko najdete tu! Smo že v tri metre visokem rovu, ki je do 20 metrov širok. Krasijo in zapolnjujejo ga čudovite kapniške oblike, ponvice, kapniški grad, kijasti kapniki in še stotine drugih oblik, ki jih je komajda mogoče opisati in niti imen nimajo. Čudovito, kajne?

Še malo in našega »turističnega« dela jame bo konec. Naprej lahko gremo le jamarsko izvežbani. Da pa ne boste prikrajšani, naj vam povem, da nam ni lahko. Hodili bomo med ogromnimi podomimi bloki, plezali nad 15 metrov globokima breznoma in tako premagali še 400 metrov jame.

Del jame, ki se imenuje Grad

Foto: Tone Vedenik

V stranskem, Medvedjem rovu bomo pogledali kosti jamske medvedke, ki je v naših krajih izumrla pred 15 do 20000 leti - in zopet bomo razočarani, ker se jama prehitro konča.

Sedaj pa se moramo vrniti, saj nas čaka še vzpon po ledenem pobočju s pomočjo derez, plezalnih prižem in vrvi. Ker nas je veliko, bomo porabili tudi več časa kot navadno, ko smo sami taki, ki smo vzpona vajeni, jamarji.

Tako bi vas v jamo popeljali še pred dvema letoma. Danes za ogled jamskih lepot ne potrebujete vrvi, prižem in derez. Uredili smo stopni-

ce, ki omogočajo varen spust in vzpon. Ostale pa so vse lepote jame, njena veličastnost in naša majhnost. Zato smo vam omogočili, da tudi vi vsako soboto in nedeljo čisto potihno vstopite pod zemljo ter dovolite, da nekaj nara-ve stopi v vas.

Jama je odprta vsako soboto, nedeljo in praznike od 1. junija do 31. oktobra med 9. in 17. uro. Za večje skupine priporočamo prijave na naslov Jamarski klub »Črni galeb« Prebold, p.p. 51, 63312 Prebold.

PREDLOG ZA POTEPI PO MALO ZNANIH IN MALO OBISKANIH POTEH

V GOZDNEM HLADU KOZJAKA

DARIO CORTESE

Odkar ni več graničarjev, ki bi pisano gledali ljudi z nahrbtniki, se da bolj sproščeno hoditi po obmejnih hribih in gorah. Ena taka pot gre prek Kozjaka. Malo je obiskana, lepo se vije skozi smrekove gozdove in čeprav je treba včasih potopotati tudi po kakšni makadamski cesti, je kot celota zelo prijetna in kot nalašč za bolj vroče poletne mesece, ko gozd prestreza baha-vo sončevo razmetavanje energije. Kozjak je tudi precej obljuden, vasi so razsejane prav povsod. Največkrat gre za postavne domačije, nekatere hiše nas s slamo kritimi strehami premaknejo nazaj v čas, druge pa žalostno zijajo s temnimi okenskimi votlinami in napeljujejo misli v čase, ki jih ni več. Včasih nas na nenadejanem mestu preseneti cerkvena, drugič se komaj izmaknemo radovednim bikom, ki se zapodijo za čudno dvonogo postavo, ki se motovili po travniku njihovega kosila.

Hoja po Kozjaku je namenjena občudovanju miru, obsežnih razgledov navzdol v dolino Drave in čez proti Pohorju, zasanjanih gozdov, valujočih travnikov in zelenih pašnikov. Le zaprte karavle pospešijo misli, zakaj je ta proces »spremembe namembnosti« tako počasen, saj bi to bile čudovite planinske kočice, ki jih na Kozjaku - razen na vzhodnem delu - ni. Še najlepše je s seboj vzeti spalno vrečo in prespati na kakšnem seniku ali pa kar pod temno odejo neba.

Kozjak je najvišji v zahodnem delu, kjer se s Košenjakom vzpne 1517 metrov visoko. Sicer pa se poimenovanji na papirju (ki zahodni del še ne imenuje Kozjak) in v živo razlikujeta. Ampak hribovje stoji in mu je vseeno. Proti vzhodu se niža, prereže ga tudi nekaj globokih dolin, tako da se poti kar lepo dvigajo in spuščajo. Tu čez pelje Pot čez Kozjak, ki poveže Košenjak nad Dravogradom in Urban nad Mari- borom.

Sv. Jernej stoji 1038 metrov visoko

ŠOLE KOT IZ PRAVLJICE

Na Kozjak so me speljale šole. Tiste majhne, prijetne hribovske šole, ki živijo čisto svoje življenje. Ker se utrip življenja nekega območja najbolj začuti peš, sem nekaj dni kolovratil po zahodnem in osrednjem delu hribovja in se prepustil gozdom, travnikom in pripovedim otrok.

Iz Dravograda se ponuja pot do Ojstrice, kjer se odpre potovsko Ojstrico. Tisto v Kamniških